

# Sådan set fra min synsvinkel

af Charles Nielsen, Brendgårdvej 15, Ydby

Som centralbestyrer havde mor en sikker månedlig gage der gav os en stabilitet i tilværelsen, som mange af de familier i det sammenbyggede nabohus ikke havde - da det til tider nærmest fungerede som et vandrehjem.

Naboerne til den side, kan jeg næppe huske, eller nævne i rette rækkefølge, men der har bl.a. boet en mekaniker, en arbejdsmand, en jernbanearbejder, to dyrlæger, en skrædder, en landmand, en nervesvækket enlig mor med børn, en pensioneret jordemor med hunde osv.

- For at tegne et nogenlunde sandfærdigt billede af de mange flygtige naboer må jeg gøre visse valg, og holde mig til det billedmateriale, som jeg endnu kan kalde frem fra hukommelsens småtingsafdeling, ting som vel ikke engang er værd at nævne. For hvem siger det mon noget, at vor nabo, mekanikeren, fik tårer i øjnene, da han på et selvfremstillet radio, i Ankers påhør, opfangede tale og musik fra en sender i det fjerne Amerika. Nej det tænkte jeg nok. Og langt mindre kan det vel interessere, at nabohaven til tider lå hen som et lysende hvidt tæppe, når huset stod ubeboet, og kamillen blomstrede af liv og lyst.

- Og hvad med dyrlægens langbenede hund, den der altid kom farende ud fra smøgen uden at tage sig i agt for den tiltagende biltrafik. Nu lå den der for tredje gang, og med sorg måtte dyrlægen konstatere, at hans gode ven og jagthund var stendød. Bilens fører en ukendt mand gjorde sig ingen bekymringer om dyrets tilstand, men undersøgte nøje den forkromede afgud for eventuelle småridser og skrammer, og mens det stod på rejste den døde hund sig forsigtigt op og luntede usikkert og slukøret hjem, hvor den levede lykkeligt til sine dages ende.

For den enlige mor med børn og dårlige nerver, var der sket det, at manden uden varsel havde forladt det hele. En pinlig situation, der i tyverne blev betragtet som både skam og skændsel.

I en årrække havde familien drevet et statshusmandsbrug, hvor manden supplerede indtægten som lastbilvognmand, med en tilhørende daglig mælkerute, så det var ikke unormalt, at han var kørt, før den øvrige familie stod op. Chokket kom først, da konen lavede morgenkaffe, og fandt en lap papir i kaffedåsen, hvor

manden kort og godt meddelte, at han havde besluttet sig for at rejse til Amerika. Og så vidt jeg ved hørte hun aldrig fra ham siden.

Den pensionerede jordemor, blev betragtet som lidt ualmindelig, eller sagt på jysk, var hun ”æn underlig jæn”. Det kom bl.a. til udtryk i de gevandter hun indhyllede sig i, vist for at undgå verserende smitsomme sygdomme. Dertil kom, at hendes to fede hunde havde deres plads i hver sin vindueskarm, hvor de dagen lang lå og gøede af alt og alle for at varsko den gamle jordemor, når noget nærmede sig.

- Set ud fra min synsvinkel består livet hovedsageligt af småting og rene bagateller, som først kan stykkes sammen til en helhed, når man er nær livets ende. Og til mit livs helhed hører det med, at den runde, venlige, joviale, forhenværende landmand Poul Jensen efter synlige kriterier lynhurtigt var i stand til at vurdere min unge kone med følgende ordvalg. ”Ja æ hår jo kun lie sit æn glimt af di nyk kuen, å æ væl da ønsk dæ tillyk mæ hin, å seel om hun ét er ret stuer, så var æ læt å sik, at det var jæn mæ nøj model ik”. Her lagde jeg især mærke til udtrykket - di nyk kuen, - da det kunne forstås derhen, at jeg havde været gift før eller måske agtede at oprette et mindre harem.

Så forskellige som mennesker nu engang er, var vore naboer også vidt forskellige. Heller ikke alle vogtede sig lige vel for landets love og forordninger. Tilmed havde én af vore naboers sønner lovoverskridende tilbøjeligheder, og nævnes derfor under pseudonymet Madsen. Hans forældre var flinke arbejdsomme mennesker, og uden at vide det, vil jeg tro, at han som de fleste børn fra småårshjem tidligt måtte ud at tjene, og fortsatte vel ved landbruget til der viste sig noget andet. Forholder det sig sådan, er det svært at forstå, hvorfor Madsen - en livsglad begavet ung mand, skejede ud og gang - på gang sprang på den forkerte vogn.

På det tidspunkt var der rift om huse og lejligheder, men alligevel kunne det ske, at der stod et hus tomt i kortere tid. En sådan lettilgængelig ubeboet bolig var det fristende for unge mennesker, at gøre brug af til natlige udskejelser, når de kom i besiddelse af et par kolde bajere og havde støvet et par varme piger op.

Det var ikke forbudt at drikke øl og lege brudeleg, når sporten blev udøvet i egne lokaler, men når det foregik i andres ejendom, så det straks helt anderledes ud. Forholdet blev da også anmeldt, og dermed blev de unge stemplet som en flok skiderikker. Et så spændende emne diskuterede man med stor forargelse i byens små uskyldige hjem, for der skete jo sjældent noget af større betydning.

Kun fjernsynet kan slå den uhygge, det var, når der blev berettet om de mange natlige hønsetyverier. For det meste drejede det sig vel kun om fangster til eget forbrug, hvor et par velnærede høns gav et godt supplement til fattige folks daglige husholdning. De fleste hus- og gårdmænd, havde et større eller mindre hønsehold, så hvis kræet kunne holde kæft, og hønsehuset lå i en passende afstand fra beboelsen, kunne enhver uden at blive opdaget let snuppe et par stykker i ny og næ. Ud af en stor hønseflok kunne ingen se, om der manglede én eller flere, så efterhånden blev rapserierne slet ikke anmeldt. Ingen vidste med bestemthed hvem tyvene var, så det blev der snakket og gisnet meget om.

Den dag Madsen bremsede op med sin varevogn ved forældrenes hus, undrede det dem og andre, hvor han havde erhvervet køretøjet. For dengang ejede en hr. hvem som helst ikke en automobil. Meningen med vognen var, at Madsen ville oparbejde en rullende fiskeforretning, et initiativ der ville strande, hvis det viste sig umuligt at rejse kapital til indkøb af benzin og fisk.

Med os som nærmeste naboer, var det meget nærliggende, at forhøre sig hos mor, hvis ikke andre ville hjælpe. I charmerende vendinger kunne ingen som Madsen informere om forretningens chancer og fremtid, forudsat han kunne skaffe de kroner, der manglede for at komme igang.

Pengene ville selvfølgelig blive betalt tilbage én af de nærmeste dage. Mor lånte Madsen pengene, ingen skulle gå i hundene for et så lille beløb, og kunne det holde ham uden for tremmerne, ville det spare forældrene for mange tårer og søvnløse nætter. Så under alle omstændigheder var pengene givet godt ud.

Desværre bristede de skønne forhåbninger, for Madsens fiskebil blev stjålet, og under opklaringen viste det sig, at han selv havde griflet vognen et sted ovre på øerne. Efter den

udvikling måtte pengeudlåneren sige farvel til pengene og fiskehandleren til fiskeforretningen.

Der gik vel omkring femten år, hvor jeg hverken hørte eller så Madsen, før jeg engang i fyrerne tilfældigt traf ham på Vesterbrogade i København, hvor han kom trækkende med en damecykel imod færdselen, hvilket måske var årsag til, at vi fik øje på hinanden. Ingen af os var i tvivl om hvem vi stod overfor, og efter en lille snak blev vi enige om at finde et roligt sted, hvor vi kunne slå én sludder af om gamle dage i barndommens by.

Under krigen fik en cykel sjældent lov til at stå ret længe, før den blev skrællet for dækkene, hvis de var af brugelig kvalitet. Den kendsgerning generede overhovedet ikke Madsen, idet han med støtte af den ene pedal, stillede cyklen op af fortovs-kanten uden tanke om at den skulle låses. Da jeg gjorde ham opmærksom på risikoen, slog han nonchalant ud med armen, og sagde: Nej skid være med det. En udtalelse der straks fik mig til at fatte mistanke om cyklens rette ejerforhold.

Vi slentrede herefter op ad Vesterbrogade til kaffebaren "Lido", der lå lige over for Frihedsstøtten, om der så lå noget symbolsk i det. Under kaffen kom vi ind på mange forskellige emner, vi berørte sikkert også, hvad vi hver især beskæftigede os med, og, det ærgrer mig, at jeg har glemt den forhenværende fiskehandlers daværende profession.

Til gengæld kan jeg tydeligt huske, hvor magtpåliggende det var for ham at slå fast, at fortid var fortid, og at han aldrig mere kunne drømme om at skrive under på falske dokumenter og flossede papirer. Siden den dag har jeg ikke set Madsen, men har hørt, at han skiftede navn til noget der klingede af ædelt metal. Mindre kunne ikke gøre det for ham, der så ofte havde logeret på den forkerte side af tremmerne.

Afholdshjemmet der er bygget omkring 1913, ligger kun et stenkast nedenfor Ydby samtalestation. To bygninger, der efter min mening er lige kønne eller lige grimme. Noget en bedre planering måske kunne have bødet på, som det kan ses, når man sammenligner dem med de få af byens huse, der er placeret med gavlen ud mod vejen.

I midten af tyverne blev afholdshjemmet bestyret af en dame ved navn fru Estdahl, der, så vidt jeg ved, var enke eller ugift. Men ingen af delene kan jo forhindre, at hun havde en søn, der

hed Marius, som jeg både legede og gik i søndagsskole sammen med. Derimod gik vi ikke i skole sammen, hvilket kunne tyde på, at de er flyttet fra afholdshjemmet omkring 1926 - 1927. Måske har der været en bestyrer eller et bestyrerpar mellem fru Estdahl og Jenny og Marius Pedersen, men i så fald er det gået min hukommelse forbi. Derimod ved jeg med sikkerhed, at Jenny og Marius var værtpar i mange år, og først flyttede fra afholdshjemmet, da det engang i tredserne blev solgt og indrettet til privatbeboelse.

- Det gav nok ikke de store penge at være bestyrer af afholdshjemmet, så når det bød sig, tog Marius lidt forefaldende daglejerarbejde. Desuden var han kasserer for arbejdsmændenes arbejdsløshedskasse, et hverv der krævede, at Jenny eller han selv måtte være til stede hver formiddag, når de arbejdsløse mødte op til kontrol, hvorefter der om lørdagen blev udbetalt en ussel understøttelse. Efter afholdshjemmets ophør blev Ella og jeg nærmeste naboer til Jenny og Marius Pedersen, idet de byggede hus i Tvolm, hvor han fortsatte som kasserer for arbejdsløshedskassen indtil 1965, hvor han blev fundet død i sin seng.

For Ydby Stationskro kunne det være svært at hamle op med afholdshjemmets mange aktiviteter som fx. gymnastik, salonskydning, foredrag, dilettantforestillinger, forskellige foreningers årlige andespil, private fester og de utallige offentlige- og foreningsballer. Også pastor Christensens konfirmationsforberedelser foregik i afholdshjemmet, og ved nærmere eftertanke kan det godt undre mig, hvorfor missionshuset ikke blev brugt til det formål. Men måske skal årsagen findes i de samme uoverensstemmelser, som lå til grund for, at børn fra: visse indremissionske hjem ikke måtte gå til konfirmationsforberedelser hos Christensen, men skulle traske den lange vej til et af nabosognene. Om de børn så blev bedre mennesker af den grund, kan man så enten tro eller tvivle på.

- Missionshuset og afholdshjemmets indretning lignede hinanden til forveksling. Begge steder havde man en lille lavloftet sal og en stor sal med et højt hvælvet loft. Rum der kunne bruges samlet, når fløjddørene blev åbnet. Over den lille sal havde missionshuset køkken og afholdshjemmet balkon og to værelser. Møblementet var af samme fabrikat, men til forskel

blev de to huse sjældent besøgt af samme publikum.

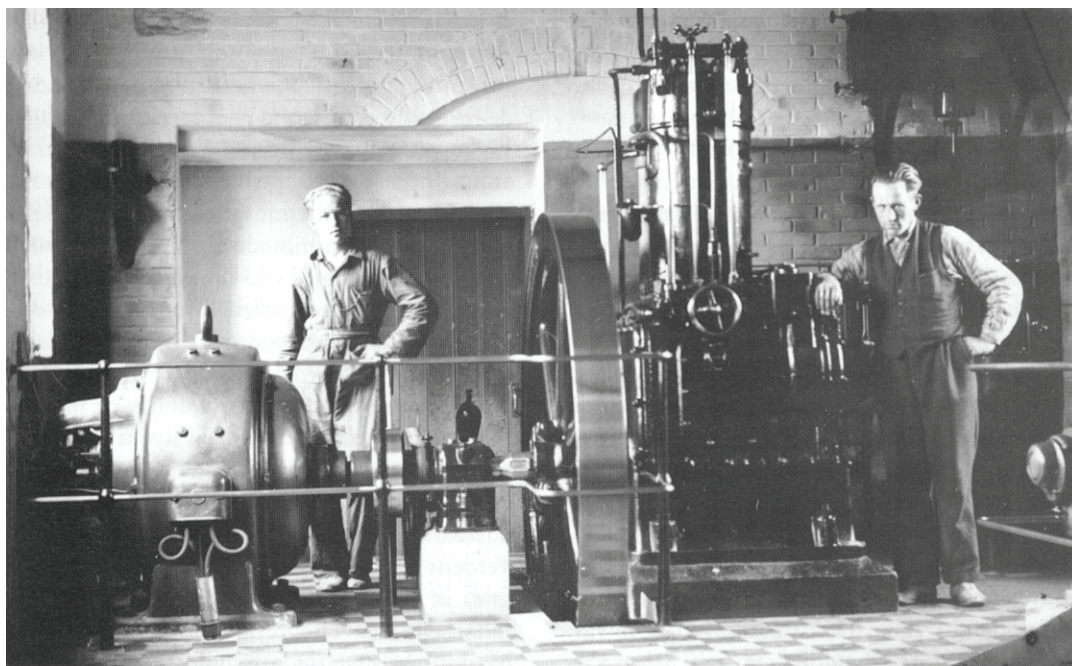
På milde sommeraftner, når afholdshjemmets vinduer stod på fuld udluftning, og tonerne fra det lokale danseorkester lød taktfast og lokkende, kunne det hælde, at jeg tog trappen op til balkonen for at se den løsslupne lystighed sådan lidt fra oven. Besøget blev aldrig af lang varighed, for når mit egentlige ærinde trak længere ud end forventet, fattede mor gerne mistanke til mine veje, og så måtte Egon afsted for at hente mig i lastens hule. Alligevel blev det i afholdshjemmet, ved gymnastikforeningens afslutningsfest, jeg første gang fik nærkontakt med det svage køn. Det må have været af mangel på habile dansere, når sypigens Ellen overrumplende forsøgte sig med mig til tonerne fra Marius Pedersens skrigende violin.

Mine besøg i afholdshjemmet omfattede, ud over konfirmationsforberedelserne, kun tilforladelige ting som gymnastik, dilettant, basarer, og jagtforeningens årlige andespil. Men selv om spillet også dengang havde sit publikum, blev jagtforeningens arrangement aldrig det store tilløbsstykke. På det tidspunkt var andespil - en op mod jul foreteelse, og for jagtforeningens vedkommende, startede det aldrig, før Hans Bakgård højtideligt havde sunget ”Der er noget i luften”. Når det viste sig, at spillet ikke kunne hænge sammen økonomisk, blev der mod betaling spillet ét eller to ekstraspil, hvor gevinsten kunne være en gråand, (der endnu sad og snadrede nede i Boddum bæk, hvis ikke det var en hare, der løb livsglad omkring på de sneklædte marker). Tvivlsomme gevinster, som Hans Bakgård let kunne snakke sig fra.

Når det havde gået hårdt til, ved ét af afholdshjemmets offentlige baller, kunne en morgenduelig dreng dagen derpå, godt samle et pænt batteri af øl- og vinflasker. Et forhold der på ingen måde skal lægges afholdshjemmet eller afholdsbevægelsen til last, da drikkeriet ikke foregik indenfor hjemmets vægge.

Var stemningen god og natten lys, lun og lang, kunne det ske, at et trængende par valgte at holde hyrdetime uden for vort soveværelsesvindue, og for et barn var det uhyggeligt at vågne op om natten og se den silhuet på gardinet, månen tegnede af det elskende par.

I det foreliggende tilfælde blev forehavendet en fiasko, idet mor resolut stod op, åbnede vinduet, og bad de forstyrrende om at forsvinde. Og



*Egon Nielsen til venstre og Anker Johansen til højre stående ved den ene af Ydby Elektricitetsværks to motorer.*

selv om ingen svarede, skabte det omgående ro, og har sikkert haft en afsvalende effekt på gemytternes drifter. Den aften var jeg ikke et øjeblik i tvivl om hvad postyret gik ud på, for jeg havde jo hørt og set, at tyvene gjorde forsøg på at bryde vinduet op, så i mine øjne var mor mere end modig, når hun både turde og kunne jage dem væk. Efter en så dramatisk oplevelse svirrede det længe i tankerne, hvad der i værste fald kunne være sket, og det var svært at falde i søvn efter en sådan hændelse.

- Til vedligeholdelse af afholdshjemmets store paptag stod der et par tjæretønder, godt gemt af vejen inde bag bygningens læhegn, tæt ved hjemmets kombinerede kørestald og retirader. Men for os, der kendte forholdene og vidste, hvor tønderne lå, var det meget nærliggende, at vi i en akut situation hentede en sjat tjære, hvor det var tilgængeligt.

Som vi havde troet, kom tjæren ikke strømmende ud, da spunsen blev fjernet, så efter et stykke tids forgæves venten fik jeg den geniale ide at kante mig ind under bukkene, tønden lå på for at se om der i det hele taget var noget i. Og det var der. Der var i hvert fald én dråbe, og da jeg havde fået mig drejet rigtig på plads, lod den til gengæld ikke vente på sig, men faldt prompte, og ramte mig med pinlig præcision lige ned i øjet. Efter det dryp manglede jeg ikke tjære. Jeg havde fået nok og satte i fuld fart hjemad, hvor mor med klud og forskellige medikamenter fik

fjernet den ætsende dråbe, øjensynligt tøndens eneste indhold.

- I Ydby Avis, årgang 1925, findes følgende annonce. - Træsko og Træskostøvler og alle slags Trævarer anbefales. Reparation af saavel Træ- som Læderfodtøj udføres. - A. Jensen, Træhandler.

Nu husker jeg ikke navnet på vor træskomand, ham der i min tidligste barndom boede i det lille hus neden for afholdshjemmet, men han må jo så have heddet A. Jensen. Det kan også undre mig, at han averterer med alt i trævarer, for i det lille hus, kan lagerpladsen ikke have været overvældende - når han også havde udsalg af lidt slikværk, der stod i forgangen til privaten og det bagved liggende lille værksted. Navnet er sådan set også ligegyldigt, det brugte vi ikke, det var ikke det der kendetegnede træskomanden. Det gjorde det derimod, at han havde fået erstattet det ene ben med en protese, når det skal siges pænt. Men det skal det vel ikke, når det var fremstillet af træ, a la sørøvermodel - den med en monteret solid gummidup for neden. Men selv om benet ikke var af bedste design, gav det ham da den fornøjelse at se, hvordan børn reagerede, når de under et ærinde havde glemt alt om træbenet, og han uden varsel huggede en syl ned i låret. Og det gjorde ondt langt ind i marven, indtil træmanden begyndte at grine.

Efter A. Jensen, lejede eller købte Laust Staursbøl huset, hvor han sammen med sønnen

Reinholdt tog værkstedet i brug til reparation af cykler og fabrikation af primusovne. Så vidt jeg ved, blev Martin Tilsted den sidste, der brugte værkstedet i forretningsøjemed, idet han på bestilling strikkede alt fra lange strømper til uldent undertøj på en manuelt betjent strikkemaskine.

- Den mindste af Tilsteds børn, en dreng ved navn Svend, en størrelse på det alderstrin, som kun var i vejen, når vi skulle lege. Men da han helst ville være med, forsøgte han på forskellig vis at opnå vor anerkendelse. Nu var Svend i den heldige situation, at han havde en onkel, der drak sprit, en præstation han mente, der dryppede så tilpas på ham, at det givetvis måtte højne hans stjerne. Så han var mere end stolt når han på sit urene sprog kunne fortælle. -Mon i ved, at mi' onkel Aksel "dikker spit". Det gode familieforhold havde vi ingen kendskab til, og ved at blamere den spritdrikkende onkel opnåede lille Svend kun at gøre sig selv til grin. Men selvfølgelig kendte vi de landevejsfarende sprittere, dem så vi slet ikke så sjældent. Tilmed havde vi endda opkaldt et bysbarn efter væsken, og de fleste kendte ham bedst under navnet "Peter Sprit".

Som før omtalt, blev det Trapgårdens ejer, - senere el-installatør Peder Pedersen, der tog initiativet til, at der i 1912 blev opført et elektricitetsværk i Ydby. Fra starten besluttede alle sig ikke sådan uden videre til at blive koblet på det nye ledningsnet, og få elektrisk lys i huset. For det første var det ingen billig investering, og for det andet følte enkelte sig vel utrygge ved at få det nymodens djævelskab inden døre.

Prisen på strøm lå omkring én krone pr. kilo watt, så det var en dyr fornøjelse, og derfor var det almindeligt at bruge glødelamper (pærer) på 15 og 25 volt. Byens gadebelysning skar heller ingen i øjnene, måske bortset fra den der hang udenfor elektricitetsværket, - og der var langt imellem de udendørs lamper. Tilmed var gadebelysningen forbeholdt stationsbyen, så i mange år lå Tvolm hen i middelalderligt mørke.

Uden større kendskab til det finansielle og elektricitetsværkets ejerforhold i øvrigt, må jeg lade det ligge. Men om ikke før ejede Søren Sloth i hvert fald værket i tyverne og til et stykke ind i tredverne. Og her i de elektriske strømme - og bilernes barndom må det siges, at Søren havde fingeren på pulsen, idet han også drev en såkaldt lillebil vognmandsforretning. Til det



*Søren Sloth med søsteren Krestine i sidevognen. Yderst til højre Søren og Krestines mor, Maria Sloth, stående ved et ukendt ægtepar fra Amerika.*

formål havde han bl.a. en "Oakland", en stor benzinsluger, der med sine fastmonterede ekstra klapsæder havde god plads til otte personer.

For lille Danmark og det nystartede elværk kom første verdenskrig som en ubehagelig overraskelse med prisstigninger og mangel på olie. Forhold der førte med sig, at der blev anskaffet en gasgenerator og bygget en femvinget klapsejler, så værket kunne drives med gas og vind.

Da Søren Sloth i tredverne opgav selvejet, blev elektricitetsværket ført videre som interessentselskab med min bror Anker Johansen som bestyrer. En, stilling han besad indtil 1955, da elværket blev nedlagt, og byens strømforsyning overtaget af Thy Højspændingsværk.

Den dag elektricitetsværkets motor standsede for sidste gang kunne det fornemmes, at der var noget galt med byen. Nu var det slut med at høre og se det dampende kølevands evige rislen ned ad det høje mosgroede trækølesystem, og ligeledes forstummede motorens monotone lyde for bestandigt. Lyde vi havde hørt år ud og år ind fra morgen til aften. Byens taktfaste rytmiske - dunk - dunk - dunk - dunk - dunk.

I november 1913 kunne følgende læses i første årgang af Ydby Avis. Til Byens arkitektoniske Seværdigheder hører Maskinfabrikken. Her er der vendt op og ned på al inden- og udenlandsk Bygningskunst. Den regnes for Verdens niende Underværk. - Til det kan jeg så føje, at det var min morbror, Kristian Berg Johansen, der efter endt læretid på Hurup Maskinfabrik startede, og flikkede Ydby Maskinfabrik op, af nedbrydningsmaterialer fra henholdsvis Holmgård Farveri og et lille hus, der

lå ved den vej, som endnu forbinder Kløvenhøjvej og Brændgårdvej.

Da huset kom på auktion, købte Berg det for at bruge tagkonstruktionen til fuldendelse af det påbegyndte værkstedsbyggeri. Hele herligheden blev fragtet til bestemmelsesstedet på en selvkonstrueret vogn. Som jeg husker værkstedet fra min barndom, bestod det af en hvid længe, der vist nok står der endnu, selvom den ikke er genkendelig. Og først langt ind i tredverne blev et udstillingslokale fjernet, en grim bygning, der lignede et faldefærdigt lysthus.

Hvad fabrikken i øvrigt beskæftigede sig med udover fabrikation og reparation af landbrugsmaskiner og redskaber, får man et indtryk af gennem følgende annonce, der også er at finde i Ydby Avis årgang 1913.

Tærskværker, Maskiner og Pumper, Rør i mange forskellige Stumper. Cykler, aa, jeg har en Masse. Reservedele til hver en Maskine er paa mit Lager, pudsede fine. Motorer, det er min Pligt at nævne, de ligefrem snurrer over Evne. Lommelamper og meget andet, som man har Brug for her paa Landet, og hvad De vil have repareret gaa trygt til Berg Johansen mer'et.

Og egnens bønder og borgere kom til Berg Johansen "mer'et" når de havde noget, der skulle repareres, for efterhånden kunne han beskæftige to tre svende og et par lærlinge, der sågar havde motorcykel, med sidevogn til arbejdskørsel. Med en sådan udvikling ville det være en fordel for de ugifte svende, hvis de havde et fast spisested, og derfor tilskyndede Berg sin søster Juliane, (min mor), til at leje sig ind i kvistlejligheden i huset over for, med den hensigt at hans svende skulle kunne få kosten hos hende. Et arrangement hun kunne passe sammen med sin systue.

Sådan gik det til, at mor flyttede ind i (æ gammel spårkas), der foruden kvistlejligheden, havde to lejligheder i stueetagen, hvor husets ejer Peder Nygård beboede den ene sammen med sin kone og datteren Karen - en ung jomfru, der havde tillagt sig den uvane at lytte ved genboens nøglehul. I den anden lejlighed boede telefoncentralbestyrerinde fru Hansen, der med et lille vægapparat betjente byens få abonnenter. Til mors store held blev det hende, der senere overtog fru Hansens lejlighed og telefoncentral.

Det havde sikkert sine grunde, at én af Bergs svende gik under navnet Jens-Juliane, for noget kunne tyde på, at han kom og gik hjemmevant hos mor. En dag/aften Jens-Juliane aflagde ét af

sine besøg, - siger mor, - jeg tror Karen lytter ved nøglehullet. - Det skal jeg fanneme snart vænne hende af med - siger Jens-Juliane, - der griber sin salonriffel og fyrer en kugle igennem døren.

Det lyder ret fantastisk, at Jens Juliane turde det, hvis han troede Karen stod udenfor, og det er også mystisk, at han var bevæbnet, når han gik på damebesøg. Ikke desto mindre fortalte min hjemmelsmand, at da han sammen med sin familie, engang i tyverne flyttede ind i (æ gammel spårkas), kunne det endnu ses, at der havde været et pænt rundt hul i den omtalte dør. Hvis fortællingen er sandfærdig, tyder det på, at Jens-Juliane opbevarede sit våben - og boede samme sted, som han spiste.

I 1912 gifter Berg sig med Sine Jensen, en datter af tøffelmager P. Chr. Jensen, Hurup. Det gik godt med fabrikken. Berg blev efterhånden et så godt papir, at han blev involveret i starten af Ydby elektricitetsværk. Senere begyndte det at knibe med finansieringen, fabrikkens ekspansion krævede kapital, en indsprøjtning på 800 kroner, som Berg forsøger at få sin svigerfar i Hurup til at kautionere for. Han havde vist kautioneret før, og da han ikke ønskede at sætte flere penge på højkant, og ret afvisende siger nej, svarer Berg meget uforskammet. - Så kan du faneme få både fabrikken og din datter, for så rejser jeg.

Det var ingen tom trussel, for Berg stak af fra det hele, rejste til Esbjerg, hvor han fik hyre i maskinrummet på dampskibet "la Cour". På grund af en kortvarig sygdom kommer han en tur hjem, men tager afsted igen, så snart han er rask. Den truende separation drev vist hurtigt over, og en brevudveksling, fandt sted, for en dag fik Sine brev fra Berg, dateret Rum Sø, en position hun ledte forgæves efter på sit atlas. Da Berg omsider gik i land, slog han og Sine sig ned i Silkeborg, hvor han startede op igen som Vand og Gasmester, og fik ad åre oparbejdet en god og meget velanskrevet forretning. Med Sine, der døde tidligt og blev begravet i Hurup, fik Berg tre børn, og ingen af dem kom til Ydby uden de besøgte moderens gravsted og bedsteforældrene i Hurup.

Imidlertid blev fabrikken med løsøre solgt på en auktion, ledet af herredsfuldmægtig A. Bach, Vestervig. Medvirkende er Rasmus Nielsen (Røde Rasmus), der sidder til leje i huset over for. Da han som håndlanger får stillet sig op med en serie cykeldæk på hver arm, råber én af de



*Sadelmager Jens Nikolaj Poulsen.*

fremmødte. - Byder vi på begge arme, hvortil, Rasmus svarer. - Ja det ka i faise edese godt. Her bryder fuldmægtig Bach ind og bemærker. Hrr. Rasmus Nielsen, jeg må gøre Dem opmærksom på, at det er mig, der leder auktionen.

Efter K. B. Johansen køber gårdejer Mads Hedegård værkstedet, og bygger det nuværende beboelseshus. Hedegårds svoger Niels Sloth (Bettesloth) der var kommet hjem fra Amerika, overtager foretagendet, hvor han fortrinsvis beskæftiger sig med salg og reparation af cykler. Niels Sloths efterfølger, Valdemar Andersen sælger engang i tyverne forretningen til Marius Grønkjær og hans kone Eleonora. Med det skifte kommer virksomheden i god gænge med bl.a. fabrikation af små motordrevne skinnekøretøjer til vandbygningsvæsnet, reparationer af bådmotorer, biler, landbrugsmaskiner, og ikke mindst var Ydby-Helligsø teglværker gode kunder.

Efterhånden som landbrugets maskiner blev større, og der kom flere folk i arbejde, blev det småt med pladsen i den gamle, meget lave længe, så af nødvendighed, blev der bygget et større og højere værksted vinkelret på det gamle. Kort tid efter anden verdenskrig får Grønkjær arbejde

i Århus, og sælger forretningen til Holger Sørensen, der driver den videre til sin død sidst i firserne. Siden har Ydby Maskinfabrik stået ubenyttet hen.

J. N. Poulsens Sadelmagerforretning anbefaler sig med alt til faget henhørende i SELETØJ, MØBEL- & VOGNARBEJDE, - REPARATIONER udføres. Sådanne annoncerede byens førende sadelmager, Jens Nikolaj Poulsen, i Ydby Avis årgang 1913. I år 1900, det år sadelmager Poulsen bygger hus, bliver hele familien, og en svend fotograferet med nybygningen som baggrund. 25 år senere er meget forandret, uundgåeligt er sadelmageren og hans familie blevet 25 år ældre, og porten, der vendte ud mod vejen, er af én eller anden grund blevet flyttet om i den østvendte gavl, en nødvendig port for sadelmageren, mens han endnu reparerede og polstrede charabancer, ponyvogne, landauere, gigger, og jumber. Men sadelmagerskiltet blev hængende, hvor det hang.

Som jeg husker sadelmager Poulsen, var han en stilfærdig mand, der passede sin forretning, og havde orden i tingene. Her var den stenpikkede bro altid luget og, fejtet, når han og hans kone Sidsel sad udenfor på en solid tremmebænk og nød vejret, mens hun strikkede på livet løs, og han pulsed på sin lange pibe, stoppet med den grovskårne Melange. En bænk til udendørs brug blev dengang betragtet som en luksusgenstand, da de fleste tog til takke med trappen, eller i bedste fald med en vakkelvoren pindestol, når vejret på lune aftener og varme dage lokkede folk ud, hvor de enten søgte skygge eller en plads i solen.

Efter sadelmager J. N. Poulsens død blev huset overtaget af datteren Dagmar og sønnen Christian Poulsen, og som én af byens fire malermestre gjorde Kristian herefter brug af værkstedet. I én af hans regnskabsbøger står følgende opført dateret 1929. - Snedkermester K. Gramstrup, Ydby.- 2 Senge gr. 1,00 - Lak. 0,75 - 1 Ligkiste repareret og lakeret -1.50 - 2 fag Vinduer malet mdv. 2,50 - 1 Spejlramme hvidlak. 1,50 - 1 Ligkiste hvidlakeret, 8,50 - 1 Trækvogn gr. 1,00 - 2 Kommoder m/mahognia 13,00 - 1 skilt malet, 10,00 - 1 Gardinstang, 1,50 - 1 Fodliste 0,50 - i alt - 43,75. Regnskabsbogen slutter i 1934, med følgende arbejde udført for Boddum Hoved-Skole. - 19 Vinduer udv. 14,25, - 5 Vinduer udv. 5,00 - 6 Døre 3,60 - 1 Loft



Set fra højre: Sadelmager Jens Nikolaj Poulsen, en sadelmagersvend (navn ukendt), Sidsel Marie Poulsen, med sønnen Thorvald på skodet. Siddende: Dagmar, Alfred, Laurids og Christian Poulsen.  
Billedet er taget år 1900, det år huset blev bygget.

oliemalet, 2,25 - 5 Vinduer, 1,50 - Udhæng 1.00 - 1 Lofluge 0,65. I alt at betale kr. 35,75.

Af regnskabsbogen fremgår det også, hvem der var dårlige betalere, ét sted er der slettet halvanden side med et tilgodehavende på 157 kroner og 80 ører, et beløb der blev afdraget med 50 kroner, hvorefter restbeløbet på 107 kr. og 90 øre blev betragtet som uerholdeligt.

Det var almindelig kendt, at malermester Christian Poulsen beskæftigede sig med billedmaleriet, og det kan se ud som om, han også syslede med at skrive. I hvert fald findes følgende vers i hans regnskabsbog:

*Farve kan skærme mod Fugt og mod Damp,  
Farve kan værne mod Rust og Svamp.  
Farve kan dræbe Insekternes æg.  
Farve kan glatte den groveste Væg.  
Farve kan lette og løfte vort Sind  
Farve forskønner den simpleste Pind  
hvordan det skal gøres hver enkelt Sted,  
derom ved den kyndige Maler Besked.*

Boddum-Ydby Sparekasse, oprettet i 1871, har gennem årene haft til huse forskellige steder, bl.a. hos sognefoged Peder Sigh, der boede i det lange hus sidst i rækken ned mod Spanggård eng. Efter Peder Sighs død, blev sparekassen flyttet tværs over vejen til frøken Karen Johansen (Nygaard), som nu ejede forældrenes

ejendom, den med tre lejligheder, der senere gik under navnet - æ gammel spårkas. -

Sparekassens åbningstider var meget beskedne, og indskrænkede sig vist kun til én eller to ugentlige eftermiddage, omtrentligt fra tre til seks. Før åbningstidens ceremonier med protokoller og penge tog sin begyndelse serverede Karen Johansen kaffe og kage til sparekassens direktør, gårdejer Kristian Larsen, og prokuristen, gårdejer Christian Pedersen, Sindrup. Kaffen kan enten have været indkalkuleret i lejemalet, eller serveret uden beregning.

Foruden sparekassens egen gedigne skuffemøbel og pengeskatte, bestod interiøret af Karens plydsbetrukne klunkesofa med tilhørende bord og stole. I Sofaen sad direktøren, mens prokuristen havde sin plads på en stol ved enden af bordet, og der manglede aldrig siddepladser til de besøgende. På væggene hang der skilderier af Karens fødehjem side om side med afdøde og nulevende familiemedlemmer, og på buffeten stod som skik var alt i småbilleder og nipsting.

Under loftlampens gullige lys sad direktøren og prokuristen ulasteligt klædte i mørke jakkesæt og det selvfølgelig krævende. Foran sig havde de hver sin tykke protokol, hvor de med sirlig håndskrift posterede alle ind- og udbetalinger, - og ingen af sparekassens kunder tvivlede på, at de ikke forvaltede hver eneste mønt med





*Magdalene (Magda) og Ingvar Kongensgård.*

allerstørste alvor. Ikke mindst når det drejede sig om udlån.

Selv med den beskedne åbningstid stod kunderne aldrig i kø ved Karens stuebord, for ingen drømte om at låne penge til unødigt tant, og kun de allerfærreste havde noget at spare op. Derfor vakte det nærmest glæde, når der kom et barn med en rød postsparebøsse stopfyldt med småmønter, og et par halvtredsører, der stammede fra fødselsdagens gavehøst. At indskyderen selv havde talt indholdet indtil flere gange og kendte det nøjagtige beløb, blev ikke uden videre taget til følge, - for med stor andagt blev øre efter øre talt sammen af direktøren og prokuristen, hvorefter summen blev ført til protokols, og tilskrevet den håbefulde sparers indestående.

I den gamle sparekasse havde den ludfattige meget svært ved at få et lån, nemmere var det for ham, der havde velsituerede kautionister eller på det nærmeste kunne bevise, at han slet ikke manglede penge. Men selvom vurderings-systemet kunne se uretfærdigt ud, har det sikkert reddet mange fra en knockout - af dem der i forvejen hang ude i tovene.

Tiden forandrer alt. Boddum-Ydby Sparekasse har været en tur i smeltediglen, og intet kan sammenlignes med før. Nu er den selvejende institution flyttet ind i selvejede neonoplyste lokaler, hvor personalet betjener sig af elektriske skrivemaskiner, datamater og telefax. Kunderne

mødes med venlige smil fra damer, der betjener den rige mand og den fattige Lasarus med samme selvfølgelighed. Og så vidt mig bekendt, kan de allerfleste nu opnå et lån til det, der kaldes for langvarige forbrugsgoder. Det er et godt navn og godt fundet på at kalde fryser og andet isenkram for langvarige forbrugsgoder, når alle ved, at selv en evighed, sjældent varer ret længe.

Et lån er i mange tilfælde til mere skade end gavn. Udlåneren skal ingen ynke, idet långiveren i de fleste tilfælde er sikret med kautioner og/eller pant. Derimod kan det gå så grueligt galt for kautionisten, for hvor det drejer sig om penge, går nåde aldrig for ret. Så måske var klunketidens sparekassesystemer slet ikke så tossede endda.

Af Lai Kås og Sines ti børn blev kun mor og moster Magdalene boende i Ydby. Desværre blev mosters gode bibelske navn forkortet til Magda, og efter giftermålet med Ingvar Kongensgård (en bror til kromand, Anton Kongensgård), blev det af praktiske grunde til Magda Ingvar, for ikke at forveksle hende med min brors kone Magda, - Magda Anker.

Som en meget arbejdsom murer passede det Ingvar dårligt, når vinteren satte en stopper for alt udendørs arbejde, men da det nogenlunde faldt sammen med, at teglværket sluttede sæsonen, kunne han nærmest som selvskrævet gå i gang med at udbedre ringovns skader. Når så

forårssolen afslørede, at komfurer og kakkelovne havde røgsværtet lofter og vægge, var der arbejde igen med at kalke bryggerser og hvidte de gipsede lofter. Derefter gav et fast samarbejde med muremester Jens Josephsen altid beskæftigelse for sommeren.

I en årrække var Ingvard kasserer for fagforeningens arbejdsløshedskasse, og da han som regel var på arbejde, blev det Magda, der måtte stå for kontrollen af de arbejdsløse, og hvad det i øvrigt førte med sig af kontorarbejde. Så med fem børn, Brød-, chokolade-, is- og håndkøbsudsalg må der have været mere end rigeligt at se til.

Udsalgets daglige brød kom fra bager Odgård i Hurup og blev på alle hverdage leveret ved døren af Huruprutens mælkemand. På søn- og helligdage måtte Ingvard derimod selv på cyklen for at hente det - og når himmel og jord stod i ét, kunne det være en barsk omgang at komme frem med to store fyldte bagerkurve. I regn- og snevejr blev kurvene nødvendigvis dækket med tæpper og voksdug i et forsøg på at holde rundstykkerne nogenlunde tørre og lune, så byens bedsteborgere kunne få friskt brød, når de fik øjne og kom på tærne. Husker jeg ret, kostede et rundstykke fire øre, og når vi flottede os med den luksus hver søndag, må det sikkert tilskrives de familiære forhold.

Hvad mor på den måde satte til på gyngerne, tjente hun vel i ugens løb ind på karrusellerne, da det forekommer mig, at vi sjældent eller måske aldrig fik dagfriskt rugbrød, og det skal ikke undre mig, om mor og moster Magda havde en stiltiende aftale om at vi godt kunne bruge et brød, selv om salgsdatoen var overskredet. For wienerbrøds vedkommende fandt den trafik i hvert fald sted, men det skal indrømmes, at det smagte særdeles udmærket, når det havde fået en tur i komfurovnen.

Som det blev brugt, når folk havde plads, købte Ingvard gennem flere år en såkaldt julegris, en sød skabning, i den størrelse, der ved den allermindste berøring, skreg op, som om den blev prikket med en gloende syl. Ude i baghuset havde Ingvard muret en sti, hvor lille Gysse i de kommende måneder skulle nyde livet, mens den blev fodret op med grutning, levninger og gammelt brød. Som en selvfølge blev Gysse børnenes kæledægge, et forhold der vist ikke forandrede sig, selv da dyret efterhånden blev til et rigtigt stort svin.

Den morgen Gysse skulle henrettes, var pigerne som forduftet, og det blev ikke Ingvard, men Villy, der måtte røre i blodet, der skulle anvendes til blodpølse. Det var gysess hjerteskræende hyl oppe i det toneleje der går gennem marv og ben, der gjorde, at jeg kom til stede lige før, den måtte lade livet. Men da jeg nåede frem lå den ganske stille på slagterbænken bundet på alle fire ben, og det var tydeligt, at Ingvar langt fra nød situationen, da Stauersbøl fattede kniven, og lynhurtigt snittede Gysse i nakken, hvorved det centimetertykke flæsk åbnede sig i en dyb flænge. Det undrede mig, at der ved indgrebet ikke kom én eneste dråbe blod, og at Gysse tilsyneladende havde affundet sig med tingenes tilstand, idet den ikke gav så meget som et skrig fra sig. Efter det rædselsfulde snit havde jeg set rigeligt og forstod, at Gysse ganske vist mod sin vilje nu havde givet sit til julens mange glæder, hvor gaver og juletræ med lys som fugle på kviste var uden nævneværdig betydning, hvis ikke højtidens festmåltid bestod af grisesteg og hvad dertil hørte.

Med indkørsel i smøgen mellem afholds-hjemmet og træskomandens hus førte en meget lidt befærdet græsgrøn markvej (æ grøn vej) ned til murer Jens Ubbesen og hans lille trinde kone Marie (kaldet Sunne).

Huset er let kendeligt, da det ligger et godt stykke bagved landevejens husrække. Den daglige gående færdsel til og fra huset gik/går ad en sti der munder ud ved landevejen øst for tømrerforretningen, hvorimod den kørende trafik må benytte den grønne vej, der måske slet ikke er grøn mere. Senere har postbud Jens Jørgen Christensen også bygget hus ved denne vej.

Markerne mod syd tilhørte kro- land- og vognmand Anton Kongensgård, der øverst langs med vejen, havde oplagsplads for sten, som i det store hele blev hentet ude på draget. Stenene blev aftaget af kommunen og slået til skærver på pladsen som en beskæftigelsesforanstaltning for arbejdsløse. Men selv med denne forstyrrende aktivitet, var og blev (æ grøn vej) en yndet legeplads, når den, eftermiddagen lang, lå hen i bagende sol.

Den hyggelige vej sluttede desværre nede ved Ubbesens hus, så agtede vi os der forbi, gik vi i en stor bue udenom, idet han meget nidkært vogtede sine enemærker, og det ville være forkert at kalde Jens Ubbesen for en imødekom-mende - venlig mand. Derimod var hans runde



*Bagerste række: Sara og Thøger Østergård samt  
Hansine og Jens Johannesen.  
Siddende: Anna Johannesen og Henry Sundby  
Jensen Ubbesen. Knælende: Vognmand Albert Jensen.*

trivelige kone Marie et meget elskværdigt menneske.

Vi var ikke dristige ved situationen, når vi forsøgte at nærme os huset for at få et glimt af den indfangede ræv, der altid gik cirklende rundt og rundt i en indhegning ved baghuset, og når Ubbesen også havde et større menageri af geder, marsvin, gæs, ænder, høns og duer fristede det selvfølgelig byens børn til at aflægge stedet et besøg.

På den solbeskinnede grønne vej blev jeg og andre af byens håbefulde unge overraskende præsenteret for noget så sensationelt som et kondom. En underlig farveløs ballon, der af ihændeleveren blev lanceret under betegnelsen en retur til møen, - og det er tænkeligt, at drengen der havde det svangerskabsforebyggende orakel, ikke selv kendte navnet på denne forunderlige dims. Men han blev fulgt med interesse af grinende drenge og fnisende piger, og troskyldigt fnisede jeg med uden at ane, hvad der gjorde tingesten så ustyrlig morsom.

Under tumulterne måtte jeg indse, at jeg nok var en outsider, når jeg ikke havde gnist af kendskab til himstregimsens formål. Men selv om nysgerrigheden trængte sig på, manglede jeg mod til at erkende min totale uvidenhed om den sensationelle ballon. Da den blev fyldt med vand for at demonstrere styrken, blev jeg ikke klogere, men så fascinerende tog det sig ud, at jublen næsten ingen ende ville tage. I min uvidenhed havde jeg en indre følelse af at dimsens måtte

være ét af djævelens påfund, for hvad der havde med Gud og hans rige at gøre morede ingen og forundrede kun få. Hvem så fx. Guds skaberværk i sadelmager Poulsens mørkerøde rebis, når den lyste op om foråret, og spredte sine liflige dufte ud over området ved den grønne vej. Selv en så overdådig skøn blomstrende busk havde børn ikke øje for, - den interesserede og glædede vel kun oldinge og de summende forårsglade bier.

Som det øverste stykke af den grønne markvej var til glæde for børnene, havde Ubbesen og hans geder glæde af vejens, saftige græs og kløver. Rigtig glad og tilfreds så han nu aldrig ud, i hvert fald ikke når han traf os i nærhed af de stinkende dyr. Af udseende var han mager med blinkende øjne og et hængende overskæg, der dækkede en stram mund, ribbet for såvel egne som kunstige tænder. At mangelen på et gebis generede, når han røg lang pibe, rådede han bod på ved at sætte en rød gummiring omkring det øverste af pibespidsen. Forbruget af gummiringe var let at få fat på, idet de sad som pakning på sodavandsflaskernes patentlukkemekanisme.

Mens min bror, Anker Johansen, bestyrede elektricitetsværket, blev maskineriet, i vinterhalvåret, sjældent stoppet før ved tolvtiden. Et forhold der førte med sig, at bl.a. Jens Ubbesen og Hans Bakgård ofte aflagde ham et besøg på kontoret, Hans Bakgård kunne endda møde op når som helst for hjemmevant at tage skrivebordet i besiddelse.

Når de to herrers besøg tilfældigt faldt sammen, lagde jeg gerne øre til de spændende oplevelser, de to globetrotter kunne berette om fra deres tid i det forjættede land - Amerika. Og det gav altid lidt ekstra kolorit, hvis Hans Bakgård forsøgte at puste til ilden, når den piberygende Ubbesen luftede sit yndlingsemne, det daglige samkvem med de til tider krigslystne indianere. Selv om beretningerne forekom utroværdige, kunne de alligevel få det til at risle koldt ned ad ryggen selv om den gamle Jens Ubbesen i fortællende stund, mindst af alt så ud, som om han engang havde været en modig ung mand. Og inderst inde troede vist heller ingen på de hårrejsende fantasifulde beretninger.

I 1910, da Marie Ubbesen var omkring 50 år, fødte hun en søn, der i dåben fik navnene Henry Sundby Jensen Ubbesen. At drengen længe blev behandlet som et spædbarn og babsenusset mere end normalt, beroede vel på moderens glæde

over, at hun i den alder kunne føde et barn. Imidlertid lagde den overdrevne omsorg ikke én tomme til drengens vækst og længde, idet Henry livet igennem forblev lille og spinkel.

Med de ti år Henry er ældre end mig, har jeg af gode grunde aldrig været med til hans børnefødselsdagsfester. Men en pige der har deltaget flere gange, har fortalt, at menuen som fast regel bestod af kakao og nybagte æbleskiver (kaldet pumlinger.) Ved det gode traktement var der bare det men, at æbleskiverne og kakaoen blev tilberedt på basis af gedemælk. Et godt nærende produkt, som de hjamske dog følte for fed og kvalmende.

Til de småfortærendes held var æbleskiver og kakao fødselsdagsbarnets livret, en smag han havde tilfælles med slagter Jensens Ove, så de to konsumerede glad og gerne det meste af det, de øvrige i selskabet umuligt kunne klemme ned. Hvad Henry og Ove ikke orkede at sætte til livs, blev i al stilhed lusket ned under bordet til husets foxterrier der med umættelig appetit åd alt hvad der bød sig. I dag, omkring 70 år senere, kan pigen, der deltog i festen, godt se, at den anvendte metode, både var synd og skam for Marie og Henry og de mange gode friskbagte pumlinger.

Gamle Jens Ubbesen var umådelig stolt den dag i tredverne, Henry mødte hjemme som menig infanterist. Uniformeringen bestod på det tidspunkt af en grå uniform med blankpudsede sølvskinnende knapper, snørede sorte fedtlæderstøvler, der blev fremhævet ved at smøge buksebenene et stykke op. En detalje der bevirkede, at soldaten så kampberedt og modig ud.

Første gang jeg så Henry som soldat, må jeg have været omkring ti år, og kendte ham kun meget flygtig. Det tilfældige møde fandt sted hos Anker på elektricitetsværkets kontor, hvor Jens Ubbesen under et besøg havde sønnen med for at præsentere ham i fuld uniform, hvor end ikke bajonetten manglede i det solide bæltets vedhæng.

Efter aftjent værnepligt tjente Henry på de omkringliggende gårde, indtil han valgte at blive løsarbejder (arbejdsmand) med fast ophold hos forældrene. I tredverne, mens der var stor arbejdsløshed, fik han og postbud Madsens søn Arne, den fikse ide, at vagabondere til København, i håb om at finde et fast vellønnet arbejde. Eventyret udsprang ganske givet af Henrys

mange vidtløftige påfund, men illusionerne bristede, og efter kort tid vendte de hjem igen uden synlige skader.

Blandt de velsignelser tyskerne i besættelsesårene fra 40 til 45 fremtvang med deres krigsmaskine, var der de stigende flæskepriser og faldende arbejdsløshedstal. Alt betalt af den danske stat og aldrig senere refunderet. Som én af de mange fik Henry også del i goderne, som arbejder ved fæstningsanlægget langs den jyske vestkyst. Som han selv udtrykte det, arbejdede han i dødsbataljonen, et sjak, hvor staben i mange tilfælde bestod af gamle udtjente arbejdere, der dårligt ved egen hjælp kunne kravle op i lastvognen, der hentede dem om morgenen og bragte dem hjem om aftenen. Den vist rimelig gode løn blev af en ugift mand som Henry Ubbesen for det meste brugt til forlystelser, mad, cigaretter og ingen ting, da der efterhånden, som alt blev rationeret, intet kunne købes af værdi.

Efter faderens død boede Henry en tid sammen med sin mor, indtil hun på grund af alder og svigtende nerver kom på plejehjem i Hundborg. Derefter stod huset til Henrys rådighed, men så vidt jeg ved, overtog han det først officielt efter moderens død. Som ungarl kom det ham nu tilgode, at han havde tillært sig de mest nødvendige huslige sysler, selv om det ikke altid gik efter de gængse opskrifter. Under krigen blev intet kasseret i utide, heller ikke når det gjaldt beklædningsgenstande. Fx, fik skjorter nye flipper, uld- og undertøj blev stoppet og lappet, og luvslidte habitter blev vendt, og når det blev udført af en dygtig skrædder, kunne en vendt habit næsten tage sig ud som ny. Sykunst i den stil, gav Henry sig dog aldrig i kast med, men han rensede og pressede altid sit eget tøj, og viste det sig at en jakke var slidt på ærmer og revers, klippede han med forsigtighed trevlerne af, hvorefter de studsede kanter blev farvet med en piberenser vædet i blæk. Systemet var slet ikke så tosset endda, hvis han havde blæk, der passede til tøjet eller tøj, der passede til blækket.

Henry, der kom mange steder, var vellidt, havde meninger, som vinden blæste, var til tider rammende slagfærdig, diskede af og til op med sære beretninger, der gik ind ad det ene øre og ud ad det andet. Hans fabelagtige historier morede tit ham selv i en sådan grad, at han ofte klukkede af grin, så vi, der skulle høre fortællingen, slet ikke fattede hvad det egentlig drejede sig om. Ved nærmere eftertanke er det et



*Dagmar og Christian Poulsen.*

spørgsmål, om Henrys makabre historier stammede fra billigbøgernes verden, eller blev tilvirket af egen fri fantasi. Gjorde det sidste sig gældende, havde han en fantasi så fantastisk, at hans psyke af og til måtte give op over for de fantasifulde tanker, hans hjerne kunne fostre.

Da Henry blev herre i eget hus, begyndte han systematisk at sælge ud af det arvede indbo. Priserne var moderate, salget gik godt, og inden længe var al omsætteligt spredt for alle vinde. I mangt og meget var det nødvendigt at få ryddet op og muget ud. Det gjaldt for de to turtelduer, der flagede rundt i en kasse over køkkendøren og ikke mindst den halvrådne udstoppede ræv, der sammen med hund, katte, marsvin og en skildpadde spredte en ram lugt over det hele.

Under udsalget kom det for dagen, at umættelige sølvfisk gennem lange tider grådigt havde gjort sig til gode med Ubbesens støvede bogværker. En konstatering der morede Henry overmåde meget, hvorimod én af køberne, Anker Johansen, havde svært ved at se det grinagtige i sølvkræets ødelæggende fremfærd.

Da salget havde givet et rimeligt pænt beløb, pakkede Henry sine kufferter og tog til København. Ikke som vagabond men på første klasse med de danske statsbaner. Efter ankomst til hovedbanegården hyrede han en hestedrosche til Guldfosgade 5, Islands Brygge, hvor jeg boede hos min fætter Nikolaj Johansen og hans kone

Ragna, der kendte Henry fra deres ferieophold på Ydby telefoncentral. Til alt held havde Ragna ferie, så intet hindrede os i at have Henry boende et stykke tid.

Besøget blev af længere varighed, og der blev levet i sus og dus med Henry som den toneangivende glade giver. Nu ville skæbnen, at han og græsenkemanden Nikolaj på én af deres turneer stormede ind i et par søstre, som de morede sig med, mens Ragna ferierede, og Henry havde penge.

Heidelberg en tyskerfri restaurant var blandt de foretrukne forlystelsessteder, og når jeg var med, havde jeg den fordel at være under beskyttelse af min forelskelse i Ella Kronborg. I restaurantens dæmpede belysning sad vi som sild i tønder, og havde det så dejlig dansk, og hvis der uforvarende kom et par af de grønne indenfor, startede der omgående et hylekor med det resultat, at de uglesete straks valgte retræten. Efter tyskernes kapitulation den fjerde maj 1945, tog Heidelberg omgående navneforandring til ”Tipperary”.

Under københavnerturen blev Henry endelig med dame eller rettere med to damer. Og med den ene udviklede der sig tilsyneladende et kærlighedsforhold, som til forveksling lignede en mindre sindsforvirring, idet han lod hånt om alt andet indtil hjernecellerne igen spandt nogenlunde normalt.

I afskedens svære stund afgav Henry sin elskede det løfte, at han snart kom igen. Et tilsagn der ikke blev gjort til skamme, for han kom, og var altid belæsset med gode gaver. Han mødte heller ikke tomhændet det år, han tilbragte julen i sin elskedes skød, for som en rigtig krøsus, medbragte han foruden stegen, en smækfed grydeklar gås, og alt det tre velpakkede kufferter kunne rumme af skønne juleglæder.

Henrys mange københavnerbesøg blev af den udkårne gengældt med et længerevarende ferieophold i Ydby. At søsteren fulgte med som anstandsdame, gav ikke skår i glædens rus, hvorimod mangel på penge efterhånden blev et problem, og i kapløbet mellem kvinde og kapital røg både hus og indbo, før kærlighedens skøre boble endelig bristede.

Efter det korte fatale eventyr udtalte Henry sig i sin optimisme, at det nok skulle gå fremover, for hvor der havde været penge én gang, kom der altid penge igen - og angående ægteskabet havde han aldrig set nogen komme for

sent til det. Sådan gik det også ham, idet han opnåede at få både kone og børn. I de første år boede de forskellige steder i Ydby, før de flytte

de til Kibæk (konens hjemby) - hvor Henry fik arbejde ved det kommunale vejvæsen. Her gik livet sin gang, og som de fleste tager vare om det, tog Henry også vare om sin død.

Kilde: Sydthy Årbog 1997, side 49-64.